

א) לקמן קט'; ב) ונעיל; עמ"ל, א) ועי' (ד) ז"ל ששכר, ב) ז"ל לטובה, ג) ז"ל לטובה.

תורה אור השלם
1 והארץ לא תמכור לצמחת פי לי הארץ פי גרים ודושיבים אתם עמדי: ויקרא כה כג

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עמ"ל

עין משפט
נר מצוה

לרכוב שאני שמה תפול תחתיו בגשר או שתשליכנו בלחת הפחמים: ואין לו עליו. אין לשוכר על המשכיר: אלא סרעומת. שהשכיר לו חמור כחוש: דשכיר למיגר. מולא חמור אחר כאן לשכור: אם יש בדמים. של נבילה: ליקח. זו חמור כל שהוא: יקח. ושילוס

HebrewBooks.org © Mazonim Publishers. No commercial use allowed.

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריקה או שנשתתתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור לרכוב עליה והבריקה או שנשתתתה חייב להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני אומר רב פפא יוכלי וזוכית כלרכוב עליה דמי אומר רבה בר רב הונא אמר רב יהושכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אי דשכיח לאגורי תרעומת מאי עבידתיה אי דלא שכיח לאגורי אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שכיח לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתב עד הכא לאו אגרא בעית למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם יהא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה האם יש בדמיה ליקח יקח לא צריכא בשאין בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשכור ישכור רב לטעמיה דאמר רב לא מכליגין קרנא דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר יאף לשכור ישכור במאי קמיפלגי רב סבר לא מכליגין קרנא ושמואל סבר מכליגין קרנא מיתבי ^ב יבש האילן או נקצינ שניהם אסורין בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות והא הכא כיון דכי מטי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא הכא במאי עסקינן דובין ליה לשיתין שנין דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדהו לששים שנה ושאני חוזרת ביובל שנאמר והארץ לא תמכר לצמיות מי שאין שם יובל נצמתת יש שם יובל אינה נצמתת יצתה זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמתת סוף סוף לבי ממו שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ה"ג מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נוהג ומכליגין קרנא נצלחיה לציבי ונשקליה אי משום הא

לרכוב דהא שיעבד לו חמור זה ותנן צמתתינן מתה חייב להעמיד לו חמור אחר. ומשני בשאין צמיה ליקח: ופרכינן ואם יש בדמיה לשכור. ימכור שוכר זה את הנבילה בשאר הוא שם ושוכר חמור לעצמו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן צמתתינן מתה חייב להעמיד לו חמור אחר: לא מכליגין קרנא. וכי תנן צמתתינן חייב להעמיד לו חמור [אחר] היכא היתה צמיה צמיה צמיה הבעלים דמוסקין ולוקח חמור ולא כליא קרנא אבל למוכרה ולהוציא הדמים לשכור אחרת לא: יבש האילן. מי שמשכן אילן לחצירו כי הני משכנתא דסורא דכתיב צמחש שנייא אילין תיפוק ארעא לא בלא כסף לעיל ^ד (ד) סו:): שניהם אסורין בו. לנכק עזים ולשרוף דאי שריף ליה ליה כליא קרנא דמלוה ואי שריף ליה מלוה כליא קרנא דלוה: הדרא ארעא. דשדה זו שהן לוקחין צמיה העזים ושמה יפגע יובל צמח שני המשכונא וקא כליא קרנא דלוה: שאינה חוזרת ציובל. אלא ימתין עד ששים ותחזור לו: והארץ לא תמכר לצמיות. כאן פירש ר' עטמו של מלות יובל. אלמלא אין היובל מוליא אלא קרקע שאם לא היתה מלות יובל היתה נצמתת: ה"ג אלא הכא צמיה עסקינן בזמן שאין היובל נוהג. דלא כליא קרנא: ונלחיה לציבי. אי לא למכליגין קרנא חייש ל"ל ליקח זו קרקע יצקע המלוה את העזים וישרפם: וימתין דלגמו ליה ימי משכנתא. שנים שהיה האילן ממושכן לו יכלו לפני היובל ארבע או חמש שנים ואותן שנים יאכל ליה את הפירות קודם שתשוב לבעלים ועולם מכליגין קרנא: אם נתן. את השכר ואפילו כולו: לא יטול. כדמפרש לקמן ^א דהחובע ידו על התחחובה: אם נתן לא יטול צמיה. והלא טענת החובע צריא וחזקה מטענת הנתבע דאמר ליה הדין היא ספינתא גופא דהא אמרת לי ספינה זו ואנא מייחיתא כאן חמרה ואוליך למקום שהנית דהא אנא יין סתם אמרי וכיון דבעל היין יכול להשלים תנאו חייב הספן להעמיד לו ספינה: נימא

מד א ב מיי פ"ה מהל' שכירות ה"א ועי' בהשגות ובמ"מ סגנו עשין פט טו"ש"ע ח"מ ק"י ע"ו סעיף א:
מה ג מיי שם הלכה ב ועיין בהשגות ובמ"מ טו"ש"ע שם סעיף ב:
מה ד מיי שם טו"ש"ע שם סעיף ג:
מה ה ו מיי שם טו"ש"ע שם סעיף ד:
מה ז מיי פ"ה מהל' שכירות ויובל הלכה ב סגנו לארץ ערה:
מה ח מיי פ"ה מהל' שכירות הלכה ג סגנו עשין פט טו"ש"ע ח"מ ק"י ע"ו סעיף ד:
מה ט מיי שם טו"ש"ע סעיף ב:

אילו עד הכא בעית למיתב לאו אגרא בעית למיתב. תימיה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צע למיתב למה יתן לו שכר דהא דקאמר לעולם דלא שכיח לאגורי היינו לפי אותן דמים ^א שהשכיר מזה אבל צטפי פורתא ימלא ^ב להשכיר והרי נהנה צמיה שבא עד כאן לכך נותן לו חצי שכרו ואין צריך לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עתה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"כ כגון שיוכל למכור סחורתו צמקוס שמת החמור וירוח צה ויש קוחים הרבה שאין מציאין סחורתן אלא עד כאן לכך יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה לשכור ישכור רב לטעמיה. ה"ג למי דשכיח לשכור אלא רוב פעמים יש צמיה לשכור והאמת משני ליה והא דאמר צמקוס פרק השואל לקמן ^ד ק"א. אי דאמר בית זה ונפל אודא לה ולא אמר אם יש בדמיה לרכ ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהתם אין הבית עומד לימכר אלא להסוף עליו ולחזור ולבנותו ככתמיהה וכיון דא"ל בית זה ונפל אין למוכרו וגם לא קבל עליו להסוף יצאה צמין בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור זו כל זמן שיוכל וכי נפל אודא אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו צמיה ולכך יש צמיה ליקח יקח לשכור יסבור: **והא הכא דבי מטי יובל**. ולצרימא גופא ח"ש אע"ג דהשתא נמי דליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילח לציבי דומיין דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטיה יובל או איתרמי ליה זחי ופריק ואכיל תרתי או תלת שנין קמי יובל אבל לרב דאמר לא מכליגין ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלכפוף לא תשאר הקרקע ציד הלוח: **במוכר שדהו אם** שנה. קס"ד כיון דלזמן ארוך כ"כ מכר לו לא חשיב כליא קרנא: **אילו ימא** בין סתם וספינה זו אם נתן אמאי לא יטול י"מ א"ה חב י"י ספינתך ואנא מייחיתא חמרה. לא מייחיתא אם לא נתן שלא יתן דקמתי אלא אפילו אם נתן כבר יחזור ויטול כיון שזה יכול להביא יין והמשכיר אינו יכול להביא ספינה זו שהתנה ולא דמי להא דאמר לעיל אילו עד הכא בעית למיתב כו' דהתם מהני ליה שיוכל בקל ^א להשכיר מכאן עד מקום שירצה או למכור שם סחורה כדפרישית לעיל אבל הכא לא שייך למימר הכי שהיין נטבע ומה ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך אמאי לא יטול שכר חצי הדרך שלא הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכבר הלך ניחא ליה שלא יטול דא"כ הא דקמתי אם לא נתן לא יתן דמשמע שלא יתן כלל אפילו שכר חצי הדרך ה"ל ללקשוי אמאי לא יתן כלל:

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן י"מ א"ה חב י"י חמרה ואנא מייחיתא ספינה. לא מציעא אם כבר נתן שלא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השכירות שהרי קנה המשכיר כל השכירות צמיתת השוכר את הספינה כיון שזומונן המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מולו גרס והוי כחוזר בו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטול וקשה דאמאי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטול כיון שאיעבו אותם הא אמרינן לעיל ^ד (ד) ע"ו. היכא דהשוכר אנוס דאתא מיטרא דא"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אנוס שארע לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדיחיתא ליה הא דקמתי אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ומירך ריבין דלעיל שהפועלים לא אצדו כלום רק שנתבטלו אין נותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסידו ספינתו כפועל בטול מיהא אית ליה כיון שזומונן לקיים תנאו: